

FRONTUL MĂRĂȘEȘTI

• ILUSTRAT •

Scopul acestei reviste este : de a propaga dragostea pentru Rege, Neam și Țară, de a strânge legăturile de camaraderie dintre foștii luptători, de a comemora faptele glorioase din războiul pentru întregirea Neamului, și de a pune la îndemâna Ostașilor dela Hotare o literatură de un înălțător patriotism.

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

DIRECTOR: GENERALUL G. DRĂGĂNESCU
Inscrisă la Tribunalul Ilfov S. I Com. Reg. publ. per. sub No. 558/1939

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI I
Strada Edgar Quinet Nr. 6

REGELE FERDINAND I.

Amintirea Eroilor.

Inchinându-ne, smeriți, în fața jertfelor celor cari ne-au precedat, proslăvind memoria celor cari și-au dat viața pentru realizarea celui mai sfânt dintre idealurile unei națiuni — unirea fraților de sânge sub acelaș stindard — ne îndeplinim nu numai o datorie de recunoștință față de trecut, ci ținem aprinsă făclia continuității, dăm exemplul bun al învâțămintelor pe care le primim, o generație dela alta, spre a păstra și consolida roadele acelor jertfe.

Respectând trecutul, noi facem o operă de închegare sufletească, pe care Istoria o socotește indispensabilă pentru călirea energiilor și oțelirea voințelor, cari mâine vor fi chemate să apere înfăptuirile înaintașilor.

Pregătesc viitorul cei cari știu să respecte trecutul. Un neam nu este o creațiune spontană și nici un rezultat al unor împrejurări favorabile. Vitalitatea unei națiuni stă în seva tradiției, constă în dărzenia cu care generațiile trecute și-au apărât căminul și specificul național, se vede în candela aprinsă la mormintele străbunilor, candelă care înseamnă duioasă aducere aminte dar în acelaș timp și certitudinea că nici odată nu vor fi date uitării sacrificiile pe care le face apărarea neamului tău.

Toate popoarele și-au dat seama că premărind jertfele străbunilor fac o operă de educare a masselor și că au putut înfrunta vitregia vremurilor numai acele neamuri cari și-au construit continuitatea pe baza legăturilor trainice, permanente, dintre trecut și viitor.

De aceea cu gândul la eroi, din adâncurile brăzdate de mormintele sfinte ale celor ce au udat cu sângele lor glia strămoșească pe care o apă-

rau cu încrederea nestrămutatei viiziuni a unirii tuturor fraților, din înălțimile eterice ale nesfârșitului albastru al cerului, al cerului spre care se îndreptau senini către suprema bătălie, răsună ca un îndemn, ca o poruncă de dincolo de viață.

Unire, credință și tărie în fața greutăților ce ne așteaptă.

Nu e altă dovadă de dragoste și de recunoștință, nu e altă probă de înțelegere a sacrificiilor noastre, decât unirea tuturor celor de acelaș neam și acelaș sânge cu noi!

Nimic nu se clădește, nimic nu se cimentează, fără acea solidaritate națională care stă la baza propășirii semințiilor ce și-au dus viața pe suprafața bătrânului pământ.

Interesele trecătoare ale celor ce nu s'au preocupat de legăturile de sânge n'au durat, în spațiu, decât clipe, ele n'au putut nici atinge nici influența mersul firesc al vremurilor, pentru că la bază era avântul năvalnic al unui popor unitar ce și afirma

cu tărie dreptul său la viața liberă, alături de alte neamuri cu care dorea să trăiască în pacinică vecinătate.

Grație acestui cult pe care l-am avut față de trecutul nostru, noi ne-am păstrat veac de veac ființa noastră etnică, limba, religia, tot ce înseamnă tradiție și continuitate, tot ce constituie baza solidarității românești, care trebuie cu atât mai mult socotită, cu cât ei i se cere să fie pașul, să fie scutul vremurilor de restriște cari se pot oricând ivi.

Unire deci pe baza solidarității naționale românești, unire pentru apărarea drepturilor elementului etnic național — pavăza sigură și neșovăelnică în fața tuturor eventualităților, — unire spre a da urmașilor celor ale căror oseminte odihnesc în țintirimele risipite dealungul țării întregite întâietatea la care au dreptul și datoria să aspire fiii unui neam ce nu și-a precupețit niciodată sângele întru apărarea patrimoniului străbun, fiii unui neam cari au dreptul și datoria să ceară, în țara lor, pentru ei și pentru ai lor, roadele unei munci drămuite până eri de neamuri străine.

ARDEALUL

Prin sentința dramatică de la Viena, ni s'a sfâșiat Ardealul în două. Ne rămân dincolo frați mulți, frați de sânge, pe care nu putem să-i uităm.

Ne rămân acolo munți ale căror poteci au fost cutreerate de martirii revoluțiilor pentru dreptate și libertate.

Ne rămân biserici și altare sfinte de unde au pornit isvoare de cultură și credință românească; ne rămân morminte scumpe ale atâtor luptători, cari cu scrisul și cu cuvântul au sprijinit secole dearândul aspirațiile neamului românesc.

Pe aceste meleaguri și-au purtat gândul și dorul de libertate Șincai, Samuel Micu, Gheorghe Lazăr, Șaguna, Coșbuc, Octavian Goga și alții.

De aci au deslănțuit Horia și Avram Iancu acțiunea de descătușare a românilor, de sub tiranica asuprire.

Pe Câmpia Libertății, la 1848, aceasta a fost lozinca ce-a izbucnit din piepturile a zeci de mij de ardeleni: Vrem să ne unim cu Țara. Iar la Alba Iulia, întreg Ardealul s'a împărțit în crezul aceleiași uniri.

Un destin crud a făcut ca astăzi, din cauza unui regim care s'a prăbușit, românii să fie iarăși despărțiți. În sufletul lor rămâne acelaș dor de uni-re cu Țara. Nu-i vom uita, după cum n'au fost uitați dealungul veacurilor. Sufletul nostru bate alături de al lor. În aceiași nădejde vom trăi cu toții.

Adeseori judecata omenească poate să greșească. Credințele și destinul unei nații nu pot fi însă nimicite nici sub cea mai vijeliosă oprimare. Străbat prin neguri întunecoase și ies la lumină pline de strălucire.

Ardeal, Ardeal!

Nu te vom uita niciodată.

LA GRANIȚĂ

— SCENETĂ OSTĂȘEASCĂ —

de VASILE MILITARU

Scena înfățișează interiorul unui Pichet grăniceresc. E iarnă și e noapte. Viforul șueră năprasnic.

Mobilierul cuprinde: o canapea, o masă, două scaune și un rastel cu câteva arme. Pe perețele din fund, o lampă aprinsă.

Intr'un colț, o mică sobă de tuci, în care arde focul.

SCENA I

SERAGENTUL PROMOROACA ȘI CAPORALUL ȘOIMU

SERAGENTUL

Afurisită iarnă!... De-o săptămână 'ntreagă urlă viforul, zi și noapte, sgâlțâind ușile, de parc'ar vrea să le smulgă din țâfâni.

CAPORALUL

Iar lupii dau mereu târcoale Pichetului, dar ei nu sunt atât de primejdioși ca ceilalți lupi cu două picioare...

SERAGENTUL

Mai în fiecare noapte ne cade'n laț câte-un musafir nepoftit... Ticăloșii!...

CAPORALUL

Vin mereu cu gânduri blestemate, să iscodească și să afle dintr'ale noastre: cât suntem de tari sau cât suntem de slabi, râvnind să ne cetropească țara...

SERAGENTUL

Alții vin numai să samene'ntre noi vrajbă și ură, ațâțând pe unii împotriva altora, pentru a ne încăera și a ne sfășia între noi, — ca, astfel, să ne poată călca și să ne'nghită mai ușor...

CAPORALUL

Dar ochii noștri nu dorm... Veghiază zi și noapte...Heeei, câți n'ar veni ei încoace, de n'am fi noi grănicerii de pază!...

(În depărtare se aud urlate de lupi).

SERAGENTUL

Haitele stau mereu la pândă, adulmecând prada... Când va'ngheta Nistrul, vor veni și mai mulți din pustiu stepelor... Dar nu ne pasă: avem destule gloanțe pentru fiarele ce vor să ne sfășie...

CAPORALUL ȘOIMU

(Uitându-se la ceas)

Eeee, Dom'le Sergent, e unsprezece și jumătate... Plec la schimb...

SERAGENTUL

Pleacă, Șoimule... Cine rămâne aci de santinelă?

CAPORALUL

Soldatul Șipotă...

SERAGENTUL

E aici? Chiamă-l încoace! (La chemarea caporalului, Șipotă intră)

Poți pleca, Șoimule, și... fiți cu băgare de seamă!... Haitele de lupi umblă hămesite!...

CAPORALUL

N'avea grijă, Dom'le Sergent... Fie lupii cum or fi: cu două sau cu patru picioare, — știm noi să le venim de hac!...

SERAGENTUL

Așa vă vreau! cu bine!...

(Caporalul salută și iese)

SCENA II

SERAGENTUL

și soldatul Șipotă.

SERAGENTUL

Măi Șipotă, ași vrea să mă culc...

ȘIPOTA

Culcați-vă fără grijă, Dom 'Sergent...

SERAGENTUL

Heee, dac'ași putea măcar un ceas să dorm... Scrisoarea primită alaltăeri de-acasă, îmi frige mereu sufletul... Mă frământă gândurile, mă svârcolesc în pat ca un pește viu pe uscat, și somnul nu se lipește de mine... Cele ce-mi scrie nevasta astădată, mă doare, de par'că un cuțit îmi sfredelește inima... (Scoate scrisoarea și citește).

„Dragul meu Neculai, află că boala mea s'a înrăutățit și mai mult de cum o știi... De șase săptămâni zac în pat... Alde taica a chemat Doctoru Plășiu... A spus că trebuie să mă duc la spital, să-mi facă operație, că e rac... și operația costă cinci mii de lei... De unde să-i luăm, că Taica, știi, nu mai are decât vaca ce ne dă lapte, de ne mai ținem zilele... A vândut tot, cu boala mea... Dacă ai putea să te ceri, să vii să te mai văd odată, că... cine știe...”

(Plângând)

Biata mea nevastă... biata mea nevastă!... Cum să-i viu în ajutor?... Cum s'o scap?... De unde să iau eu cinci mii de lei?

Urlă viforul afară. Și urlă tot așa și'n sufletul meu!...

ȘIPOTA

Nădejde 'n Dumnezeu, Dom 'Sergent, că mila Lui e fără de sfârșit!...

SERAGENTUL

Doamne, Doamne... scap-o tu, că numai tu poți s'o scapi!...

E tânără și am lăsat-o frumoasă, Doamne, acum doi ani, când am intrat în oștire... De un an încoace, se abātu asupra noastră nenorocirea... Boala o roade mereu și eu sunt neputincios... Mai am un an până la liberare... Fie-ți milă, Doamne, și mi-o scapă!...

(Se închină. În acest timp se aud împușcături îndepărtate. Sergentul tresare).

De unde vin împușcăturile astea, măi Șipotă?...

SANTINELA

Parcă de dincolo de apă, Dom 'Sergent...

SERAGENTUL

Ia vezi ce se simte pe afară și întoarce-te să-mi spui.

SANTINELA

Teles, trăiți Dom'Sărgent!... (Salută și 'ese. Câteva clpe nu se aude decât viforul mănios).

SERAGENTUL

Ooof, Doamne, ce vifor năprasnic!... Șuerele lui parcă-mi măresc și mai mult chinul sufletului!...

Mi-se pare mereu că, aud în ele vaetele bieteii mele Marii, și-mi vine să-mi sbor creeri!...

ȘIPOTA (Intrând)

De văzut nu se vede nimic, Dom 'Sergent... E'ntuneric besnă, iar viforul te orbește, nu altceva... Mi-s'a părut adineauri c'aud glasuri ome-nești, slab de tot, dar cine poate să deslușească ceva din mânia ce umple firea?... S'ocot însă că tocmai o vreme ca asta e prielnică musafirilor noștri nepoftiți să se strecoare 'ncoace!...

SERAGENTUL

Câinii! Nu ne dau pace deloc, — trăsni-i-ar Dumnezeu să-i trăsnească!... Acum un an era cât p'aci să-mi răpue viața...

Mi-a rămas pentru totdeauna scrisă pe piept mușcătura glonțului... Am scăpat ca prin urechile acului și... după vre-o lună, m'au făcut Sergent...

(Luând scrisoarea de pe masă).

Draga mea Marie!... Când m'a văzut Sergent, m'a luat de gât și m'a sărutat: „Sunt mândră de tine, Neculai!... Să mergem la horă, să te

vadă tot satul Sergent!... Și i-se umeziseră ochii, de bucurie... Ce frumoasă era atunci!... Mândrețea satului, nu altceva!...

Tu o știi, Șipotă dragă...

ȘIPOTA

Știu, Dom' Sergent... Nici o Domniță n-ar fi întrecut-o în frumusețe!...

SERGEANTUL

Și ce-a făcut boala din toată frumusețea ei!... Acum șase luni, când m'am dus pe-acasă, i-am găsit obrazii ca de ceară... S'a dus roșeața de măr domnesc din ei... Ochilor ei albaștri li s'a stins strălucirea... A pierit bucuria ce-o răsfrângea totdeauna privirea lor... Gura, — gura ei care altădată era ca o garoafă sângerie și mereu cu zâmbetul pe buze, am găsit-o tristă și învinețită ca la morți!... Căta să zâmbească silit, ca să nu mă'ntristez c'o vedeam astfel... M'am stăpânit cât am putut, dar pe urmă m'am dus în fundul grădinii, sub nuci, și-am dat drumul plânsului... „Ce-ai făcut, Doamne, din frumusețea ei!...”. Visa s'ajung Primarul satului, după ce m'oi libera, că. — zicea ea, — nimeni din sat n'ar fi mai destoinic Primar ca mine, că doar am și trei clase gimnaziale, iar ei să-i zică satul „Primărița”!... Acum i s'o fi spulberat și visul ăsta... Of, Doamne, Doamne!...

ȘIPOTA

Nu pierdeți nădejdea'n Dumnezeu, Dom' Sergent!...

(Câteva clipe, nu se aude decât buciumul viforului, apoi glasuri ome-nești, după care intră'năuntru Caporalul Șoimu, urmat de trei soldați și trei străini, legați cu mâinile la spate. Sergentul sare'n picioare).

SCENA IV

CAPORALUL

Să trăiți Domnule Sergent, am prins lupii ăștia trecând granița pe teritoriul nostru!...

SERGEANTUL

Ce căutați, câini ticăloși, la noi?... Hai, răspundeți, mișeilor!

(Străinii tac)

SERGEANTUL

Face-ți-le percheziție!

(Soldații îi percheziționează, gă-sind la ei revolvere, diferite acte în limbă străină și hărți de-ale țării noastre).

A-haa, arme, acte... bani... scri-sori... și încă pe foiță subțire?... Va să zică spioni, ha?...

Ia să vedem cam ce scrie aici... (Desface actele și vrea să citească). E scris în altă limbă.

Ia vezi, măi Șipotă, că tu ești om umblat... Ce scrie aici în hărțile ăș-tora?...

ȘIPOTA

(După ce se uită câteva clipe în hărții)

Spioni, Dom'le Sărgent, spioni!... Uite, aici scrie că trebuie să se afle și să se comunice șefilor lor, în cel mult o lună de zile, însemnând pe hartă, unde se află depozitele noas-tre de muniții, aeroporturile, fabri-cile de producții pentru înzestrarea armatei. Și uite... aici nu mai pot ști ce spune, fiindcă sunt numai nu-mere și linii...

SERGEANTUL

A-haa, instrucțiuni cu chee!... Bun!... Ia numără, Șoimule, banii ce au asupra lor!...

CAPORALUL (numărând)

Cinci... zece... cincisprezece... două zeci... și cinci... treizeci, treizeci și cinci... patruzeci... patruzeci și cinci... cincizeci de mii de lei, Dom'le Ser-gent!...

SERGEANTUL

Bun!... Măine, dis-de-dimineată îi trimitem, cu tot ce s'a găsit asupra lor, la Ploton... Leagă-i țapăn și bagă-i la'nchisoare până mâine di-mineată!

CAPORALUL

Am înțeles, Domnule Sergent!... (Ii leagă și ese cu ei).

SCENA IV

SERGEANTUL

(Luând în mâini banii spionilor).

Cincizeci de mii de lei!... Ce de bănet!... Și cât mi-a mai trecut prin mâini!... Peste șase sute de mii de lei, cu ăștia, după socoteala mea!... Cu această nouă ispravă adăogată la celelalte, poate să obțin mai repede o permisie de câteva zile, să mă duc să-mi văd nevasta... (Privindu-și ceasul) Heee, e ceasul unu și jumă-tate... Să mă culc iar... poate dă Dumnezeu să adorm și eu până la ziuă!... (Face lampa mică și se cul-că). Noapte bună, Mario!...

(În timp ce viforul urlă, cade cortina — Gong).

TABLOUL II

SCENA I

(E ziuă. La ridicarea cortinei, Ser-gentul se ridică 'n capul oaselor).

SERGEANTUL

Șipotă!

ȘIPOTĂ (intrând)

Ordonăți, Dom' Sergent!...

SERGEANTUL

Ia vezi cât e ceasul!... ȘIPOTĂ (uitându-se la ceasul de pe masă)

Opt și jumătate, Dom' Sergent...

SERGEANTUL

O, Doamne, ce vis!... Plecasem în permisie pentru opt zile, acasă, și aveam bani, bani mulți, din cari pu-team să plătesc operația, și mai îmi rămâneau încă de cinci ori pe-atât!... Când am ajuns acasă și i-am spus Mariei mele, că am bani mulți și că am venit s'o iau și s'o duc la spi-tal, pentru operație, s'a făcut la față cum e răsura, apoi m'a luat de gât și plângea de bucurie: „Am să scap Neculai, am să scap!...” — zicea ea aproape strigând, și se ținea ca o ederă înfășurată de gâtul meu... Doamne, de ce n'a fost visul aido-ma?... Ce de bani aveam și ce fericit mă simțeam, că pot s'o duc să-i facă operație!...

Dar, de unde bani?... Bani am eu pe mână, nu e vorbă, dar nu sunt ai mei!... Mai curând a-și lua jeratic aprins în mâini, decât bani din ăștia pentru nevoile mele!...

ȘIPOTĂ

De multe ori se 'mplinesc și visu-rile, Dom' Sergent...

SCENA II

(Se aud ciocănituri în ușă).

SERGEANTUL

Intră!...

CAPORALUL (Intrând)

Să trăiți Domnule Sergent, a venit un jidan care vrea să vorbească cu dumneavoastră...

SERGEANTUL

În ce chestie?...

CAPORALUL

Nu știu... nu vrea să spună ce are de spus, decât dumneavoastră.

SERGEANTUL

Să intre!...

CAPORALUL (împreună cu Șipotă, ese salutând)

Prea bine, Domnule Sergent!

SCENA III

IȚIC SIN GHIDALE

(Intră ploconindu-se adânc)

Să trăiți, Domnule Ofițir!...

SERGEANTUL

Eu nu sunt ofițer, măi jidane... Sunt Sergent...

IȚIC

Iu sunt un jidan prost și necăjit. De unde să știu iu dija că nu sun-teți ofițeri?...

SERGENTUL

Păi tocmai de aia'ți spun ca să știi.

IȚIC

Și ce, parcă dacă nu ești Ofițir, nai putea dija să fii?...

SERGENTUL

Păi ce tu crezi că la noi e ca dincolo, să poți ajunge din cismar sau fierar, Ghinărar?!

IȚIC

Nu zic dija așa, dar știi că și în țară de la noi, puntru fapte mari, poți să ti faci ofițir... mai mic...

SERGENTUL

Da... pentru fapte mari de vitejie, pe câmpul de război... Eu aici nu sunt pe câmpul de război și n'am cum săvârși isprăvi de vitejie...

IȚIC

Ai-ai-ai!... Așa să-mi ajute mie Dumnezeu cum meriți dumneata dija să fii ofițir, puntru toți spionii ce prinzi!...

SERGENTUL

Spioni, da, prind mereu, dar numai pentru atâta, nu se poate căpăta tresă de Sublocotenent. Chiar și azi-noapte am prins trei...

IȚIC

Am auzit dija c'ai prins, și Dumnezeu să-ți ajute să prinzi mereu așa ticăloși spioni care caută pieire de la scumpa noastră țară!... Așa mișei ar trebui spunzurați dija de limbă de la ei!...

SERGENTUL

Bine, bine, — asta e treaba celor mari, dar tu de ce ai venit la mine?...

IȚIC

Am venit tocmai puntru di ce ai fi venit și dumneata la mini, dacă iu așa fi dumneata și dumneata ai fi iu!...

SERGENTUL

Nu'nțeleg nimic...

IȚIC

Ai să'nțelegi numai decât... Iu, cucoane, sunt un jidan necăjit mult, dar mult di tot, care am pi nevastă de la mine, pi soră de la nevastă, pi frate de la mine și pi nevastă de la el, dincolo de apă astă adâncă... Au rămas acolo din timpul de la ruvuluție...

SERGENTUL

Și ce legătură am eu cu toate astea?...

IȚIC

N'ai dija nici un legătură, dar ai putea să ai...

SERGENTUL

In ce chip?...

IȚIC

Dumneata, cucoane, ești creștin...

SERGENTUL

Da...

IȚIC

Crezi dija că Biblia e un carte sfântă?...

SERGENTUL

Cred!...

IȚIC

Crezi dija că prin ea vurbeste Dumnezeu?...

SERGENTUL

Cred, dar ce-are-aface Biblia cu tot ce-ai îndrugat pân'acum?...

IȚIC

Are, cucoane!...

SERGENTUL

Cum are?...

IȚIC

Dacă crezi că prin Biblie vurbeste Dumnezeu, — Dumnezeu îți poruncește să-mi faci mie azi un bine...

SERGENTUL

Cum așa?...

IȚIC

(Deschizând Biblia cu care a venit)

Așa cum scrie aici: „Ajută pe semenii tăi în suferință“!

Scrie sau nu scrie așa, Domnule Sirjent?...

SERGENTUL

Scrie, dar tot nu știi ce vrei de la mine...

IȚIC

Mai nainte de a cere, iu dau... Adică, puntru binele ce-ți cer, vreau să-ți fac dija și eu un bine... Și iacă, iu te rog să primești de la mine plicul ăsta, Domnule Sirjent... Sunt în el douăzeci de mii de lei... și să'nchizi ochii sau să te faci că-i închizi mâine-noapte, la ceasu 12 fix, să nu vezi când o să treacă încoace nevast'al meu, sora de la ea, fratele de la mine și nevasta de la el...

SERGENTUL

Cum îndrăsnești, jidane, una ca asta?...

IȚIC

Tot așa cum ai îndrăsni și dumneata, Domnule Sirjent, dacă ai fi iu

și iu așa fi dumneata!... Poate ai și dumneata dija nevastă... Ce, n'ai căuta s'o scapi de la moartee?...

(Sergentul nu-și poate reține un oftat).

Vezi că am dreptate? Gândește-te bine dija: ce pierzi cu astă?... Nu bagi nici un capital... nu ești silit să faci nici o muncă, decât să'nchizi ochii și să chișligi iute douăzeci de mii de lei; Și mai gândește-te că dacă nu închizi dumneata ochii, fi închide altul și atunci ia el banii... Ce, crezi că nuuu?... Atâta bine să am iu, cum este adevărat că nu-i refuză altul!...

SERGENTUL

Să-mi vânz Țara, măi Ițic?... Să deviu trădătorul țării mele, să fiu împușcat ca un câine, pentru crima mea?...

IȚIC

Ce trădător?... Ce crimă, cucoane?... Astă e trădaree? Astă e crimăăă?... Gândește-te bine... Altul o să zică așa în gândul lui: „A dat dija norocul pusti mini“... și o să ia banii, și o să-i prindă bine... bine de tot... Crede-mă pe mine!...

SERGENTUL

Uite... ca om și ca bun creștin ce sunt... așa vrea să-ți fac binele ce-mi ceri, dar ca ostaș, nu știu de ce... nu pot!...

IȚIC

(Luând plicul cu bani)

Ei bine... Dacă nu poți, nu poți... O să poată altul... Am să dau la urma-urmii chiar treizeci de mii... Iacă, pun aici în plic încă zece mii, să fie treizeci, — să văd numai dacă poți să dai cu picior la așa nuroc!...

(Mai adaogă zece mii de lei în plic)

SERGENTUL

(După câteva clipe de gândire)

Dar dacă s'o afla?...

IȚIC

Cum să se afle?... Cine are dija interes să spună? Iu?! Dumneata?! Ia banii mă băete, nu fii prost! Treizeci de mii de lei, nu sunt treizeci de nuci... sunt o avere. Închizi ochii cât fumezi un țigară, — și toți o să fim dija fericiți!... Iu îmi văd familia la adăpost... tu ajungi bugat... Iei treizeci de mii de lei!... Și n'are să știe nici vântul, nici pumuntul!... Zic zou!...

SERGENTUL

(Cu glas tremurat, luând banii)

Iacă, îi iau, Domnule Ițic, dar... tare mi-e frică!...

IȚIC

Dacă nu i-ai fi luat, ași fi zis așa: „Omul ăsta e dija un dobitoc!”. Și ași fi găsit pe altul care i-ar fi luat!...

SERGENTUL

Și, când? Măine-noapte zici că vor trece?...

IȚIC

Măine-noapte, la ceasu 12 fix... Pe la cotul cu sălcii...

Tu îndepărtezi santinela cum știi mai bine... Iu, de sub sălcii, fac semn cu o lanternă pe care'l aprind cât faci odată cu ochiul, și în câteva minute totul o să fie gata!... Ne ajută dija și întuneric. Nici lună, nici stele n'o să știe, că, pe-așa vifor, și ele stau dija ascunse!...

SERGENTUL (Tremurând)

Bine... Dar... nimănui nici o vorbă!... Altminteri, sunt pierdut!...

IȚIC

Haide, măi, nu fii prost, când îți zic că n'am dija nici un interes decât să tac ca pumuntul!...

SERGENTUL

Bine... suntem înțeleși... Du-te!...

IȚIC

Făi sănătos, că bugat ești dija!...

(Ese)

SCENA III

SERGENTUL

(Băgând banii la piept)

Doamne... banii pe cari am visat că-i aveam azi-noapte!... Draga mea Măriucă, pentru tine am făcut asta... Pentru nimic în lume altceva n'ași fi făcut-o!... Când mi-a'ntins jidanul banii, mi-s'a părut că-ți aud glasul stins zicându-mi: „Scapă-mă, Neculai, scapă-mă!...” — și cuvintele astea au fost hotărâtoare... Doamne, tu știi mai bine, de ce am luat acești bani... Iartă-mă, dacă prin asta am făcut vre-un rău țării mele, dar... prea mi-e dragă aceia pe care tu mi-ai dat-o ca tovarășe de viață, ca să nu mă fi lăsat ispitit de banii jidanului, spre a o scăpa de la moartel.

(Se închină)

SCENA IV

CAPORALUL (Intrând)

Să trăiți Domnule Sergent, — cum facem cu cei prinși azi-noapte?

SERGENTUL

Aveam de gând să mă duc eu cu ei la Comandament, dar jidanul ăsta mi-a schimbat planul... Ai să te duci tu cu ei... Eu rămân aci, să prind niște contrabandiști... Mi-a spus jidanul că are informații, de unde,

numai el știe, — că, mâine-noapte, un jidan și doi inamici vor încerca să treacă cu niște piei de Astrahan încoace... Așa dar, eu rămân la post să stau de pază alături de santinele... Ia Raportul; uite și cele cincizeci mii de lei, cu tot ce s'a găsit asupra lor, ia-ți spionii și pleacă... Ia și hârtia asta, prin care cer o permisie de opt zile, pentru interese familiare.

CAPORALUL (Salutând)

Am înțeles Domnule Sergent, Trăiți!

(Ese).

CORTINA CADE — GONG

TABLOUL III

(La ridicarea cortinei, Sergentul Promoroacă se află în prada unei frământări sufletești).

SCENA I

SERGENTUL (Ca doborât, pe scaun)

Dumnezeule sfânt și mare,—ce-am făcut?!... De ce m'ai părăsit, Doamne, când a venit satana să mă ispitească cu arginții lui?!... Treizeci la număr au fost arginții pentru cari Iuda l-a vândut pe Iisus, — treizeci de mii, sunt cei pentru cari eu mi-am vândut Țara, — scumpa mea Țară, pentru care toți strămoșii și sutele de mii de viteji și-au vărsat sângele, ca s'o păstreze întreagă și să ne-o lase moștenire sfântă!... De treizeci de mii de ori dar sunt eu mai mișel și mai vinovat ca Iuda, pentru fărâdelegea mea, — nemernicul de mine!...

De ce m'ai lăsat Doamne, să-mi vând Țara?... Pentru bani?... Ce să fac eu acum cu banii ăștia, cari, oriunde i-ași pune, mă frig ca o bucată de fier înroșit în foc?... Mario, Mario, de ce mi-ai strigat din patul suferinței tale, când mă ispitea jidanul cu banii lui: „Scapă-mă, Neculai, scapă-mă”?

Te-am ascultat, am luat banii, — bani ăștia blestemați, ai jidanului, — și acum îmi vine să urlu de durere, că mi-am vândut Țara! (Plângând). Mario, Mario, în ce foc m'ai aruncat!... Si fără să-ți pot veni măcar în ajutor!...

(Se aud bătăi în ușă).

Cine e?... Intră!...

SCENA II

CAPORALUL

(Intrând)

Să trăiți Domnule Sergent, — a venit iar jidanul ăla...

SERGENTUL

Ah, ticălosul!... Să intre!

(Caporalul ese și intră Ițic)

SERGENTUL

(Repezindu-se la el și apucându-l de piept)

Câine ticălos!... M-ai nenorocit!...

IȚIC

Puntru di ce sunt ticăloos? Puntru di ce t-am nunuruciiit?...

SERGENTUL

Tâlharule!... Ai să plătești scump mișelia ta!...

IȚIC

Da puntru di ce să plătesc scuump?... Iu ți-am făcut dija un bine: ți-am dat treizeci de mii de lei... Azi ești bugaat!...

SERGENTUL

(Scoțând și asvârlindu-i banii)

Ia-ți-i înapoi, sarpe viclean!... Ia-ți-i înapoi!... Banii tăi îmi ard trupul! Imi ard sufletul!... Faptă blestemată am săvârșit și bani blestemați mi-ai dat pentru ea!... Ia-ți banii înapoi, jidan mișel ce ești!...

(Luând plicul cu bani de jos și îndesându-i în sânul jidanului).

Ia-ți-i, să nu-i mai văd și esi repede de aci, până nu-ți înfig mâna'n beregată să te sugrum!... Eși lute, câine jegos!...

IȚIC

Dacă mă dai afară, are să-ți pară rou!...

SERGENTUL

A, mă mai și ameninți, fiară?!...

IȚIC

Iu nu te amănint... Te amănintă altii!... Și, dacă mă dai afară, ești dija pierdut!... Să știi...

SERGENTUL

Ce vorbă-i asta, jidane?... Cum mă amenință altii?

IȚIC

Dac'ascuți liniștit, am să-ți zic... dacă nu... iu plec!

SERGENTUL

(Înăbușindu-și mânia)

Spune, sarpe, spune!...

IȚIC

Iacă, îți zic... dar să nu te sperii, să nu ți pi și să nu sări la mini, că di jeaba ar fi toate... Ce am dija să-ți zic, — dacă ești om cu minte, — ai să primești și ai să fii fericit puntru toată viața-al tău!... Dacă nu, — te așteaptă o mare nunurucire!...

SERGENTUL

Cum, jidane, se poate o nenrocire mai mare ca asta în care m'ai băgat?!

IȚIC

Asta nu e nici o nunurucire, îți zic, — dar dacă nu m'ascuți să primești, ar veni dija o adevărată nunurucire pusti tine, — și ar fi bine să nu fii mereu prost!...

SERGENTUL

Spune, năpărcă veninoasă!...

IȚIC

Zi-mi tot ce vrei!.. Mi-ai zis dija: „Câine ticălos“, „jidani jegos“, „șarpe viclean“, „nupurcă veninos“ și cum ai vrut... Iu nu m'am supărat, și tot prieten îți sunt dija...

SERGENTUL

Prietenia ta, s'o mănânce câinii!...

IȚIC

Bine... fie și așa, dacă vrei, dar iu și-am făcut bine și dacă nu și-ași fi prieten, n'ași fi venit dija să-ți fac un și mai mare bine...

SERGENTUL

(Mânios peste fire)

Spune odată, tâlharule!...

IȚIC

Măi dobitoc ce ești, mai bine taci și ascultă ce-am să-ți zic! Dincolo știe că tu, Serjentul Dinu Prumuroacă, șeful de la Pichet „Stefaniță Vodă“, ai lăsat să treacă pusti graniță în Rumunia, zece oameni de treabă... și îți cere să lași să mai treacă mâine - noapte încă zece, pîntru care ai să mai primești încă treizeci de mii de lei... Uite dija și banii... Uite și pi cei care i-ai asvârlit. — și ai dija șaizeci de mii...

Dacă n'o să vrei, — cei de dincolo o să te denunte la Cumandament de la voi, că ai lăsat dija zece să treacă. — și atunci cu adevărat te asteaptă o mare nunurucire!...

Și acum zi-mi: îți sunt sau nu-ți sunt iu prieten cu adevărat?...

SERGENTUL

(Deschizând furtunos ușa și strigând ca eșit din minți)

Caporal Șoimu, soldat Șipotă, Jugănaru, și toți câți sunteți aici, — iute, la mine!...

(Cei chemați, dau busna înăuntru).

Puneți cătușele de mâini și de picioare acestui tâlhar de jidan!...

(Ordinul se execută)

IȚIC

Puntru di ce?... Puntru di ce?...

SERGENTUL (Plângând)

Ascultați, camarazi!... Acest mișel m'a nenrocit!... Imi mărturisesc păcatul înaintea voastră, pentru ca apoi să-mi primesc pedeapsa!... Tâlharul ăsta mi-a cumpărat sufletul, cu treizeci de mii de lei, pentru care am lăsat să treacă la noi zece iscoade poate, cari acum au împânzit țara!... Înțelegeți voi, camarazi cu sufletul cinstit?... Mi-am vândut Țara pîntru treizeci de mii de lei!

Am devenit trădătorul Patriei mele!... Nu mai sunt vrednicul Sergent grănicer Promoroacă!... Nu!...

Sunt un ticălos vânzător de Neam, și-mi strig vouă ticăloșia mea!... Imi voi primi pedeapsa, dragi și cinstiți camarazi.

Dar nu mai înainte de a vă spune cum am putut săvârși o asemenea făr'delege!...

Voi știți că biata mea nevestă zace de atât amar de vreme...

Tu, Șoimule, ai și văzut-o... O boală grea îi roade trupul!...

În scrisoarea ce-am primit de la ea acum câteva zile, îmi spune că boala i s'a înrăutățit mult; că Doctorul a zis să-i facă operație; că operația costă cinci mii de lei și că tată-su nu mai are decât o vacă cu lapte ce-i hrănește pe toți... De unde să ia bani?...

Azi opt zile — după primirea scrisorii, — a venit la mine jidanul ăsta ticălos și mi-a propus să-mi dea treizeci de mii, de lei, să las să treacă granița la noi familia lui: nevasta, fratele, cumnatul și soția cumnatului.

La început, — mi-e martor numai Dumnezeu, — n'am vrut să primesc, dar când mi-a întins jidanul pentru a nu știu câtea oară banii, mi s'a părut c'aud glasul Mariei mele, stins de suferință: „Scapă-mă, Neculai, scapă-mă!“ — și atunci am căzut... Dar jidanul m'a amăgit...

În loc de familia lui de patru inși, m'am pomenit pe mal cu zece jidani, poate spioni, poate contrabandiști... cine știe?... Înapoi nu mai puteam da, — înțelegeți voi? — și atunci i-am lăsat să se mistue în întuneric!... Dar din clipa aia au început chinurile sufletului meu... Mă ardeau banii jidanului ca jeratecul!... Mi-am luat permisie, cu gândul să mă duc să-mi scap nevasta dela moarte, dar n'am mai putut pleca!...

De șapte zile cu nopțile lor gem și-mi smulg părul din cap, pentru ticăloșia în care am căzut!... De șapte zile și șapte nopți, de când am săvârșit păcatul, nu mai dorm... Șapte nopți de-arândul am cutreerat, ca un

strigoi, pustiurile înzăpezite dimprejur, gemându-mi viforului nemernicia!... Am alergat, cu părul vâlvoi, încotro auzeam că urlă haitele de lupi, ca să mă sfârtice și să mă isprăvesc de pe lume, dar lupii au fugit de mine!... N'au vrut să mă mănânce!... Le-a fost scârbă de hoitul meu cu suflet ticălos! Doamne, Doamne, fie-ți milă de mine!... Nu vreau să mă erti pentru fărădelegea mea... Învață-mă ce să fac, ca să-mi ispășesc păcatul!

De șapte zile și șapte nopți n'am mai putut lua nimic în gură... Am înghițit zăpadă de pe câmp, ca să sting jeratecul ce simt că-mi arde măruntaele, dar jeratecul se face din ceas în ceas mai sfredelitor și parcă tot sângele din mine e de foc!...

În urletele lupilor și'n buciumele viforului n'am auzit decât huidueii!... M-au huiduit lupii și mi-a pâlmuțit viforul obrazii, scuipându-mă, pentru că am săvârșit cel mai mare, cel mai josnic și cel mai de neiertat dintre păcate, dintre toate păcatele lumii!...

Chiar dac'ași muri de treizeci de ori, curmându-mi zilele singur, n'ași putea ispăși tot răul pe care l'am făcut Țării!...

Azi a venit iar jidanul... I-am asvârlit banii blestemați, cari îmi frigeau trupul și sufletul, dar el venise cu altă propunere: să mai îmi dea încă treizeci de mii, să mai las trecerea liberă la încă zece spioni!...

Iată-i banii aci... Nu lipsește nici un singur leu!...

Camarade Șoimu, să raportezi pe urma Domnului Comandant al Plotonului cele petrecute, trimițând banii-corp delict și pe jidan în lanțuri, pentru a se da de urma celor trecuți prin ticăloșia mea!...

Și acum, că mi-am descărcat sufletul, — adio, dragi camarazi!...

(Încându-l plânsul)

Adio, scumpă Măriucă!...

(Scoate repede revolverul și își trage două gloanțe'n cap).

CAPORALUL (Alergând la el)

Dom'le Sergent! Dom'le Sergent!...

(Îl scutură de umeri, apoi cade'n genunchi, descoperindu-se).

Dumnezeu să-l erte!...

CEILALȚI (covârșiți de tristețe)

Dumnezeu să-l erte!...

(Câteva clipe s'aud numai șuerele viforului, apoi cortina cade. Gong).

— SFÂRȘIT —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Julietta

REGINA MARIA LA BALCIC IN ANUL 1930.

Din Cadrilaterul pierdut.
CASTELUL REGINEI MARIA DELA BALCIC.

Te binecuvintez, iubită Românie, țara bucuriilor și durerilor Mele, frumoasă țară, care ai trăit în inima Mea și ale cărei cărări le-am cunoscut toate...—Frumoasă țară, pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă am împărțășit-o atâția ani, al cărei vis strămoșesc l-am visat și eu, și mi-a fost îngăduit să-l văd împlinit. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste să stai veșnic falnică printre alte națiuni, să fii cinstită, iubită și pricepută.

Din testamentul Reginei Maria.

INTR'UN AMURG DE TOAMNĂ.

Vuetul luptei contenise către seară. Câmpiile de lângă Comana, mlaștinile din valea Neajlovului, erau pline de cadavre, de oameni și de cai, de tunuri, de chesoane și de căruți sfărâmate. Armata noastră se retrăsese, dela amiază, după o luptă desnădăjduită, cu puteri cu mult mai mari, sprijinite de focul artileriei grele, care făcea să zuruie geamurile în București.

Seara sură de toamnă, se lăsă, umedă și rece, ca un hobat al Mortii, peste câmpiile și drumurile pustii, peste satele ruinate, aducând din zări stoluri croncănitoare de ciori.

Pe drumul plin de morți, venia în pasul calului, un preot tânărar de țară. Calul vlăguit și flămând, prin noroiul drumului desfundat și plin de gropi făcute de obuze. Popa își îndesase peste urechi cușma de oaie brunărie, și cizmele și antireul îi erau pline de glod ca și calul, de parcă erau amândoi înveșmântați în noroi.

Eră preotul unui regiment, de care se rătăcise, îngrijind de răniți și împărtășind și înmormântând. Se legăna, în pasul calului, cercetând zărilor pustii, cu ochii lui așternuți ca de vultur.

La oblânc avea o traistă cu merinde s' o torbă cu Aghesmatarul și cu patrafirul, și cu toate cele de trebuință pentru sfânta împărtășanie. Peste antiriu eră încins cu curea, de care eră aninat tocul de revolver milităresc. Trecu asă, prin tr'un sat pustiu și dărămat și înnegrit de fum, în care se mai zăria numai câțiva câini, cari zăceau ca bolnavi, prin cotloane și nu mai îndrăzniau să latre. Când iesi din sat, i se păru c'aude un glas. Opri calul și se uită în dreapta și în stânga; dar nu văzu pe nimeni. La câțiva pași de el, sub cerul cenușiu, în inserarea care stă, din clipă în clipă, să se prefacă 'n noapte: un copac desfrunzit, rupt pe jumătate de un obuz; o căruță de ambulanță sfărâmată, un cal mort lângă oiștea ruptă și un altul, care stă neclintit, ca zugrăvit pe zarea pustie, cu capul mare plecat în pământ, lângă tovarășul încremenit. Parcă își așteptă și el, în liniște, moartea, în singurătatea acela mohorită.

Preotul porni iar la drum: dar de data aceasta, auzi lămurit, în tăcerea și pustiul inserării, un glas istovit, — un glas gemut cu sufletul la gură:

„Părinte, fii bun și te oprește puțintel“.

Preotul se opri iar se răsuci în sea, și c'o mână răzimată de șoldul

calului, se uită cu luare aminte; dar nici acum nu văzu pe nimeni.

„Sunt aici, lângă căruță, părinte. Un soldat rănit“.

Preotul își urni calul într'acolo, și văzu ghemuit, lângă ambulanța sfărâmată ca o găoace de ou, un soldat cu pieptul plin de sânge. Descăleca și se aplecă asupra rănitului, căzut la o margine de drum pustiu, în paza Mortii, care, parcă, îl acoperie cu umbra ei tainică:

„Ești rănit rău?”

„Rău părinte.“

— Poate te înșeli; dacă te-ași lua cu mine?

— Nu mă înșel, părinte, și nu mă poți duce: m'a izbit un glonț în piept, și-o schiță mi-a sfâșiat măruntaiele... N'aș voi să mor, nespovedit și neîmpărtășit...

— Bi ne, să te împărtășesc și să te spovedesc, măcar că-ți spun, că n'ai să mori... Am să mă duc eu să caut o ambulantă și am să viu să te iau“.

(Snuise vorbele acestea, fără să le crează nici el: vedeă bine c'ă omul e pe moarte).

Isi scoase patrafirul și cartea, și prinse a-și murmuă încet rugăciunea, mai mult pe derost, decât ce-tind-o, căci slovele aproape nu se mai vedeau. Când sfârși, se plecă și-i dădu sfânta împărtășanie: și rănitul se mai alină parcă. Il priviă acu liniștit, cu ochii lui arzători, fără un geamăt.

„Din ce regiment ești? M întreabă preotul, ca să zică ceva....“

— Din 16 infanterie părinte.

— De unde ești? „

— Dintr'un sat de pe malul Bistriței, din Negrișoara.

— Esti însurat?

— Da, părinte, și am acasă un băietel și o fetiță“.

Ochii i se umplură de lacrimi. Preotul își ținti privirile departe, peste câmpia sură, nema știind ce vorbe de mângâiere să-i mai snuie; și simți o săgețatură între sprincene, și lăcămile îi umplură, fierbinți ochii. Isi simțiă capul gol, ca și inima, cași singurătățile dimprejur.

Rănitul murmură cu greutate:

„Nu-mi pare atât de rău c'am să mor, — c'asă a vrut Dumnezeu, se vede, părinte; pe când îmi pare rău că, peste trupul meu, are să treacă oștirile dușmanilor, părinte“...

Preotul își propti barba în piept și-și strânse tâmplele în pumnii încheștați.

Când se plecă, într'un târziu, și-i cuprinse mâna rănitului, ca să-și ia rămas bun; mâna soldatului eră ca de ghiată, ochii închiși și fața alinată ca de un vis fericit. Preotul

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
In adâncuri infundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Intr'un neam ce fără veste.
S'a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.

Limba noastră-i numai cântec,
Doina dorurilor noastre,
Roiu de fulgere, ce spintec
Nouri negri, zări albastre.

Limba noastră-i graiul pâinii,
Când de vânt se mișcă vara:
In rostirea ei, bătrânii
Cu sudori sfințit-au țara.

Limba noastră-i frunză verde,
Șbuciumul din codrii veșnici,
Nistrul lin, ce'n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici.

Limba noastră-i vechi izvoade,
Povestiri din alte vremuri;
Și citindu-le 'nșirate,
Te 'nfiori adânc și tremuri.

Limba noastră îi aleasă
Să ridice slav'n ceruri,
Să ne spue 'n hram și acasă
Veșnicele adevăruri.

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țărâni.

Inviați-vă dar graiul
Ruginit de multă vreme,
Ștergeți, slinul, mucigaiul
Al uitării'n care geme.

Strângeți piatra lucitoare,
Ce din soare se aprinde,
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.

Nu veți plânge-atunci amarnic,
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedeă cât e de darnic
Graiul țării noastre dragă.

Răsări-va o comoară
In adâncuri infundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Preot AL. MATEEVICI

făcu o cruce peste mort, murmurând ceva; încălecă apoi, — și se depărtă încet, în pasul ostent al calului, spre zarea pustie, pe care, o cumpănă de fântână, părea o uriașă cruce ruptă.

N. N. Beldiceanu

LĂBAN

Așa venise Simion Bumbătă la regiment, cu Lăban al lui: cel mai vrednic câine din toți zăvozii dela stâna la care ceobănea el de când era tânc, de-l da cușma jos.

Căinele acesta, cu înfățișarea de lup, se ținea ca urubra de bădița Simion. Era un dulău mare cât un vitel, și zbârlit, și fioros, de se temeau toți zăvozii ceilalți de el; și era în stare să se lupte cu o potaie întregă de lupi, La reghiment, la început, sta tot mohorît și își ridica, din când în când, capul mare și buhos, și se uita nedumerit la badea Simion Bumbătă, tuns chilug și îmbrăcat în straie ostășești. Parcă îl întreba: unde i-s pletele cele crețe și unsuroase, și cămeșoiul cel negru ca mușat în dohot, și cușma cea de mioară albă? Și bădița Simion sta și el, ca bolnav, într'un ungher, cu ochii țintă: parcă privea o geană de munte pierdută în nori: parcă asculta picurând departe tălăngile unei turme nevăzute. Și uneori, scotea fluerul din sân, îl ducea la gură, închidea ochii, și începea a zice, cum zicea când era cu oile în porneală. Și atunci Lăban ridica mai sus capul, adúlmecea și icnea, și-și culca botul pe labele lui mari, ca de urs, și închidea și el ochii, ca stăpânusău.

Când plecă reghimentul spre munti, se mai înviorară și bădița Simion și Lăban. Și când intrară în inima muntilor, și'n răvineala codrilor, Bumbătă își zvârli capela, cum își zvârlea cusma la stână, când era cu chef, și chiui odată de hăuiră prăpăstiile. Iar în Lăban dădu parcă strechia: se năpusti chelălăind și prinse a se da de-a tăvălucul prin iarbă, răsând parcă, cu dinții lui albi și ascuțiți ca de lup.

Din ziua aceea își veniră în fire și Bumbătă și Lăban:

„Uite, lupu, mă!“ chiuia Simion; și Lăban se repezea zbârlit spre desisurile întunecate, hămăind întărit și scurmând mânios pământul. Se deprinse repede și degrabă cu țiuitul gloanțelor și vuetul ghiulelelor, și când trecea câte-un glonț bâzâind pe aproape, ridica botul și se uita după el ca după un bărzăun, mărâind. Când pleca Simion Bumbătă într'o patrulă își lua și căinele: „Acolo-i lupu, mă“, făcea bădița Simion, arătându-i spre bârlogurile dușmane. Si Lăban tremura din tot trupul, mărâia și chelălăia încetișor, adúlmeacănd, din când în când, spre tranșee, cu spinarea zbârlită; dar mergea cuminte, nu se mai repezea în neștire ca la început: învățase că de acolo vine moartea și

călca încet, cu ochii la pândă, tremurându-și nările spre vizuinile dușmanilor.

Intr'o zi, cum mergea patrula cu fereală, scormonind desisurile, Lăban, care pășea cu băgare de seamă. — la o zvârlitură de piatră înaintea. încremeni locului, cu botul întins. c'o labă ridicată în vânt, ca un câine de vânătoare. Se uită în urmă, și s'apropie, cu pași de mătă, de un țihliș plin de întuneric. Se mai opri odată, și-si întoarse capul iar. Apoi se încordă, se trase, cu pași mărunți, îndărăt; și se svârli, ca o ghiulea, în tufărișul întunecat. în care nu se clintea o frunză. In aceeași clipă, răsări o namilă de ungur cu Lăban în cărcă. Bădița Simion se repezi cu pușca înălțată la ochi, gata să culce iscoada la pământ; dar ungurul, zvârli arma, ridică mâinile și se predă. Cu greu se îndură Lăban să-și descleșteze colții din ceafa ungurului, la porunca lui Bădița Simion: și patrula porni veselă spre companie, cu prizonierul la trei pași înaintea:

„Aista-i lupu, mă, Lăban mă: îi grăia Bumbătă mângâindu-l, lupi de aiștea, mă, cu chivără, au năvălit în stâna țării, mă...“

Si Lăban mărâia înfrigurat, trecându-ș limba roșie peste bot și, din când în când, își zbârlea spinarea ca o rășchitoare, și hămăia la ungur, gata să-i sară în ceafă.

Din ziua aceea, bădița Simion nu mai avea astâmpăr: se innădise la vânat dușman și în fiecare zi o lua razna cu căinele, prin țihărăile pădurei: și la două-trei zile, musai, trebuia să vie cu vânat la căpitanu: „Să trăiți, domnule căpitan, v'am mai adus un lup“.

Când răscoleau toate desisurile, și nu dădeau de nici o iscoadă, atunci se șupureau până la un post de santinelă. Când zăreau vârfurile baionetei, se culcau pe pânțele și bădița Simion și Lăban, și se târau prin tufișurile dese ca peria: luncău cu atâta îndemănare, că nu fășia o frunză. Lăban înainte, Bumbătă'n urmă, cu mâna pe oțelele puștii. Și când se apropiau bine, se opreau și așteptau cu răbdare, până le venea la îndemână să-l gâbjească pe inamic. Stăteau neclintiți ca niște stânci, de nici păsările nu-i simțeau, și ciripeau și șuerau deasupra capetelor lor, fără grijă.

In desisul umed și întunecos, cânta somnoros zumzetul unei albine, ori al unei viespi, ori bâzâitul unui bondar, îmbrăcat în catifele. Buruienele, strivite și jilave, înălțau mirosuri amare. Ungurul se plimba cu pușca'n spate liniștit. Mai șuera ușurel un cântec, cu ochii peste dealuri; își mai aprindea pipa și pufăia pe gânduri, îngânând o melodie, —

și ochii lui Lăban ș'ai lui bădița Simion îl priveau țintă și sclipeau tainic și șireți; îl înghițeau, parcă cu ochii, — și nările căinelui tremurau, adúlmeceau mereu. Și când îi venea bine la socoteală lui Lăban, îi sărea, zdup, în spate, și-i înfigea colții în gâtiță, cum avea obiceiul să facă cu lupii la stână. Ungurul ridica îngrozit brațele, cu ochii esiiți din cap ca la o buhă, — și bădița Simion îl lua ca din oală și-l ducea plocon căpitanului.

Intr'o seră, însă, Lăban se întoarse singur, cu gâtul plin de sânge, și se apropie, cu capul plecat, de comandantul companiei, care fuma în fața bordeiului:

„Unde-i lupu, mă Lăban?“ îl întrebă căpitanul; și Lăban ridică umilit ochii și scheună încetișor cu mâhnire.

„Ce-i, mă Lăbane, mă? Ce jalbă ai?“

Atunci numai băgă de seamă căpitanul, că Lăban e plin de sânge. Il mușcă, pe dată, de inimă o bănuială și făcu netezindu-l pe spinare:

„Da' unde-i, bădița Simion, mă Lăbane, mă?“

Lăban îl privi țintă și prinse iar a geme ca un om bolnav. Il apucă moale de pelerină și-l trase încetișor și gemu din nou. Căpitanul atunci se ridică încruntat și chemă câțiva soldați:

„Bumbătă nu s'a întors?“

„Nu, să trăiți, domnule căpitan“.

Căpitanul își încruntă sprincenele mai neguros și își mușcă mustața:

„Haide-ți cu mine“.

Lăban porni pe-o potecă, lingându-si sângele de pe piept: și, din când în când, se oprea și se uita în urmă. Căpitanul și soldații se luară după el.

Îi duse astfel, prin niste hârtoane adânci, îi vîrî în răvneala unei sihle plină de întuneric: îl scoase pe malul unei mlaștini, de pe care săreau, la fiecare pas, broaștele cu ochii aurii și cu picioarele rășchirate și săgetau șonârlele și se nomeniră tocmai la sârmele ghimpate ale inamicului. Acolo Lăban se opri, și-si plecă mâhnit capul lângă bădița Simion, care zăcea însângerat, în napura smârcului, cu ochii deschisi mari, către cerul care se umpluse de turmele stelelor.

N. N. BELDICEANU

Românii de peste hotare

Albania, 120.000; Bulgaria, 289.000; Grecia 250.000; Rusia 3.062.509; Serbia 637.123; Ungaria 1.404.898; Istria (Italia) 3000; America 500.000. În total numărul Românilor de peste hotare e de 6.266.530 suflete.

Școlărița.

Cu părul nins de vreme, cu pasul tremurat,
S'abate mama Floare la dascălul din sat,
De cale obosită, se razimă 'n toiag,
Domol, blajinul dascăl o 'ntâmpină din prag :
— „Cu bine, măicuțiță, dar spune ce te face
„Să-ți părăsești chilia și să te-abați incoace“ ?

— „Mă rog, jupâne dascăl, să nu mai ocolesc
„Vreau cât mai de grabă să'nvăț și să citesc“ !

Surâde bunu' dascăl și blând o'ntreabă: „Cum
„Să'nceți, măicuțiță, carte ? E prea târziu acum“ !

— „Dar vreau să 'nvăț“ !

— „Degiaba, bătrâno, înțelege
„Că toate au pe lume un rost și au o lege.
„In scorbura nu prinde mlașița de altoi...
„De câți ani ești acum“ ?...
— „De șaptezeci și doi“ !

— „Trăiși o viață 'n treagă și carte n'ai știut
„Și vrei să 'nceți acum, dar ce ți-a abătut“ ?
Și până în argintul din păru 'ncărunțit
Cutremur de durere bătrâna a simțit.

— „De ce să 'nvăț ? Am și eu
„In piept durerea mea,
„De nu-mi ajuți, atuncea pe popa l-oi ruga“ !

— „Să nu-ți ajut ? Se poate
„Aceasta, maică dragă
„Dar uite cum e lumea, că nu vrea să 'nțeleagă
„Că scrisul și cititul nu merg așa ușor,
„Cum cred nesocotii în judecata lor.
„Dar noi o să începem
„Chiar astăzi, mamă Floare“ !

Și începu bătrâna încet, stăruitoare.
Și nopți întregi pe carte tradiții ochi rămân.
Și tremură argintul pe capul ei bătrân.
Cu degetul pe șiruri din zori și până'n seară.
Din seară noaptea 'ntreagă,
Și 'n zori de ziuă iară,
Ia buche după bucie, privește, se frământă,
Ca pe-o lumină vie în minte și-o implântă.
Când a 'nțeleș că slova s'o deslușească poate,
Cu buchile le știe pe din afară toate,
Iși îndreptă privirea pre cer cu duioșie :
— „Acuma știu, Părinte din ceruri, slavă ție“ !

Acolo, în poiana din dreapta dela Jir
Apune sfântul soare o clipă mai târziu
Și freamătă stejarii și brazii de pe coaste,
O doină care-au prins-o dela voinici de oaste,
Și vine vântul serii și 'nduioșat sărută
O tufă de sulfină pe-un dâmușor crescută.
Acolo, la o fugă de cal de lângă sat,
O cruce mare, albă, acum au ridicat,
Treizeci de vieți în floare acolo-s îngropate,
Treizeci de nume 'n aur pe cruce sunt săpate,
Ca să păstreze-acolo, strălucitori, pe veci
Treizeci de sfinți arhangheli ocrotitori, treizeci
Căzuți cu arma 'n mână, în vișor de război,
Luptând să cucerească lumina pentru noi.

Acolo mama Floare se duce zi de zi
Și buchile de aur începe-a sloveni
Și ochii i se umplu de lacrimi de foc,
Cum stă așa cu ochii mereu pe-acelaș loc,
Citește și oftează, cu glas duios de mamă,
Citește și pe nume pe cel mai drag îl chiamă
Și iarăși slovenește, căci dorul mamei mare-i...
— Acolo sus pe cruce e scris I-on al Floa-rei...

Aghiotantul

Fugaru-le al meu, tu te zbuctumi bătut
Și te miri că mă clatin în scară !
Tu crezi că mi-e teamă de timpul pierdut ?
Vai nu, ci de mine că-s fiară !

Atunci la plecare plânsesem tus-trei
Și mama, sârmana, bătrână
Ținându-ne-alături în mâinile ei
De-o parte și de-alta de mână,

Stă 'n poartă la drum și vorbea 'ncetinel,
Și mie, zicându-mi pe nume :
„Ești frate mai mare și-ai grijă de el,
Voi singuri ai mumei pe lume !“

Acum el e mort și departe de-ai săi
Și par'că-mi tot sună cum geme.
Dar eu alergam, la redută, prin văi,
S'ajung cu porunca la vreme.

Mușcase cu gura pământul de chin
Și strânse pământul în mână;
Intreaga sa față și părul său plin
De sânge 'nchegat cu țărână.

Luându-l în brațe m-l duse-i apoi
La umbră sub poala pădurii,
Spălându-i pe gene lipitul noroi
Și spumele crunte-ale gurii.

Și 'ncet ridicându-l de spate puțin
Ii pusei la gura 'nceștată
Să prindă din ploscă vr'un picur de vin
Dar moale căzut-a deodată.

Și iarbă smulgând i-am făcut căpătâiu
Și tristă fu vorba ce-mi spuse,
Și nu știam bietul ce-aș face dintâiu,
Dar calul aminte-mi aduse

Că nu, eră vreme, și-acolo-l lăsat,
Să-l vad la reîntoarcere iară —
Vai, frate, murind, tu de tine oftai,
Ori poate de mine că-s fiară ?

La 'ntoarcere-mi spuse străjerul un drum
Mai scurt, și fu scurtă și-a gurii
Poruncă de spaimă, și iată-m' acum
Departe de poala pădurii,

Departe de unul ce-așteaptă măhnit
Și n drumul meu ochii și-i sbate,
Departe de unul ce poate-amurit
Mîniț de nevednicu-i frate ?

Fugaru-le al meu, tu te sbuctumi bătut
Și când te-am bătut eu pe tine ?
Dar iată-l blăstămul trădării-a 'nceput
Și plata cea jalnică-mi vine !

Nu 'n fața ta, Doamne, că știu ! și m-e greu
Cuvântul ce n cumpăn' apasă :
Dar mamei, eu mamei, de fratele meu
Ce-oiu spune eu mamei acasă ?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ostași din Divizia 13 răniți pe front în anul 1917

Trupe din Regimentul 35 Infanterie în tranșee în anul 1917

Psalmul 103.

1. Din păraginile tale,
Scoală, sufilete al meu,
Și ridică osanale
Pururea, lui Dumnezeu...
Doamne, ce nemărginită e puterea Ta!.. Sub soare,
Cine poate s'o cuprindă? Cine poate s'o măsoare?..
2. Tu ești numai strălucire, Dumnezeul meu Prea sfânt:
Din lumină orbitoare, Tu ai pururea vestmânt;
3. Cerurile-Ți nesfârșite ca un cort le desfășori;
Carul Tău cu roți de flăcări L'ai intruchipat din nori;
Vijăliile Te poartă pe-a lor aripi sburătoare;
Sus, din apele albastre, Ți-ai durat pe veci pridvoare;
4. Toate vânturile firii, ca și flăcările toate
Ție, Doamne Preamărite, îți sunt pururi slugi plecate...
5. Tu ai așezat pământul pe grozavă temelie, —
Povârniș să nu cunoască niciodată'n vecinicie;
6. Ca'ntr'un larg vestmânt, pământul ai făcut sub cer
să'ncapă,
Iară culmile-i înalte Le-ai acoperit cu apă;
7. Când a răsunat în slavă tunetul poruncii Tale,
Apele-au purces să fugă, au curs repede la vale;
8. Munți-au prins să se ridice, văile să se pogoare,
Fiecare luând locul ce Le-ai hărăzit sub soare;
9. Apelor ai pus hotare peste care nu vor trece,
Nici întoarcere să facă și pământul să-l inee;
10. Văilor Tu le-ai dat ape, munților isvoare line,
11. Ca, din ele să s'adape ale codrilor jivine;
12. Peste ele, sburătoare între cer și 'ntre pământ,
Ai pus pasări minunate care nu mai tac din cânt;
13. Tu, din slava-Ți, adăpi munții și-ale șesurilor laturi,
Ca, din rodul lor, Stăpâne, tot pământul să ni'L sa-
turi...
14. Vrerea Ta e : să răsără pretutindeni firul ierbii
Ce'l pasc turmele pe șesuri și pe munte pascu-l cerbii;
Pururea Mărire Ție, Dumnezeul meu Preasfânt,
Că, prin mila Ta, ne vine toată cina, din pământ!
15. Pâinea, care ne'ntărește inima, de toată viața,
A măs. inului oloe ce ne luminează fața,
Vinul ce ne'nvesește chiar când suntem frânți de
jale, —
Doamne, slavă Ție pururi, pentru darurile Tale!...
16. Plini de sevă's Doamne, cedrii din Liban, sădiți de
Tine,
17. Și'n ei păsările Tale, cuiburi au, de soare pline;
18. Sus pe crestele înalte ale munților de piatră,
Sperioasei căprioare, Doamne, Tu făcut-ai vatră;
Iară stâncile pleșuve, care stau cu vârful'n nori,
Adăpost ai zis să fie pentru vulturi și dihori;
19. Timpurile să ne-arate, — Luna'n hăuri Tu ai pus
Și-ai pus soarele ce știe când e ceasu-i de apus!
20. Cerni pe fire întuneric, vine noaptea și, — ca furii, —
Ee să mișune prin noapte toate hiarele pădurii :
21. Leiți căutându-și prada, cu-a lor guri de răcnet pline,
Prin pustiu, cu ochi'n stele, își cer hrana de la Tine!..
22. Soarele însă, cu focu-i, umple firea de lumină
Și-atunci hiarele, cu teamă, se ascund în vizuină...
23. Omul ese-apoi la muncă și, sub luminoasa pară,
In ogorul său trudește, din zorit și până'n seară...
24. Minunate's Doamne sfinte, toate lucrurile Tale,
De mulțimea căror plină este-a omenirii vale!

Câte lucruri minunate ai zidit, cu'nțelepciune,
Nu pot ochii mei să vadă și nici graiul poate-spune...

25. Iată: mările albastre, — nesfârșit întins de ape, —
In adâncurile căror atât larg de viață'ncape:
26. Mii corăbii își au cale pe-ale lor spumate valuri;
Vietăți fără de număr, în adâncuri fără maluri...
27. Toate-aceste vieți, de care tot pământul pururi geme,
Dela Tine, Doamne, sfinte, își cer hrana lor, la vreme!..
28. De Le-o dai, ele mănâncă ; Mila Ta Le-o arăți,
Ele satură-se toate de-ale Tale bunătăți;
29. Dacă fața Ta se'ntoarce și se'nchide a Ta mână,
Ele toate se spăimântă, mor și se prefac țărână;
30. Dacă iarăși le dai duhul, — pulberea lor prinde viața
31. Și din nou se primenește a pământului Tău față!
32. De trei ori mărire Ție, Dumnezeul meu Preasfânt,
Pentru toate cele câte ai zidit pe-acest pământ!..
33. Slavă Ție, Doamne, care munții de'I atingi, — pe loc,
Munții fumegă din steiuri și în piatra lor iau foc!
34. Slavă Ție Doamne, care spre pământ privind prin
vremuri,
Din adâncurile sale tot pământul îi cutremuri!
35. Prea-mări-Te-voi, o, Doamne și slăvi-Te-voi mereu,
Cât mi-o sta pe gene zarea, cât va ține veacul meu!
Doamne, fie mult plăcute Ție cântecile mele
Și pe veci a mea cântare, de păcate să mă spele!
Piară gloata păcătoasă de pe lume, pe vecie
Și toți cei fără de lege, pe pământ să nu mai fie!
Sufilete al meu — ca Domnul, Dumnezeul mai mare
nu'i:
Prea-mărit în veci să fie! Pe vecie slavă Lui!

In versuri de VASILE MILITARU

Psalmul 89.

1. Doamne, pe adanca mare răvășită de orcan,
Tu, din neam în neam, cu milă, ne-ai fost pururea li
man...
2. Pân'a nu fi născut munții, pân'a nu fi fost pământul,
Pân'a nu fi zidit lumea și era numai Cuvântul, —
Din adâncul veciniciei-vecinicilor, mereu,
Cu puteri nețărmurite. Tu ești : unul Dumnezeu !
3. Din țărână Tu pe oameni îi zidești cu a Ta mână
Și, de veacuri fără număr, îi întorci iar în țărână;
Și le zici cu 'nțelepciune: „Fiii oamenilor, voi,
Ați venit prin a mea vrere, duceți-vă înapoi!“
4. Căci o mie de ani, Doamne, — pentru noi lanț de du-
reri, —
Înainte Ta'i ca ziua ce trecut-a deabia ieri..
5. Ca suvoiu'I faci să curgă și deapururea li'i viața
Ca un vis, e ca o iarbă ce răsare dimineața,
Ce răsare dimineața și 'nfloreste pe răzoare,
O cosește, seara, coasa, se usucă și-apoi moare!
7. Tot așa ne mistuește și pe noi mânia-Ți sfântă
Și pierim, fiindcă urgia-Ți fără seamăn, ne spăimântă!
8. Căci fărădelegea noastră și-ale noastre taine-ascunse,
De privirea Ta, Stăpâne, sunt de-apururea pătrunse!
9. Toate ale noastre zile, de mânia-Ți sfântă țin
Și toți anii vieții noastre îi sfârșim, ca un suspin!
10. Șaptezeci de ani ni'i viața, sau optzeci, dup'a Ta vrere,
Și, din tot ce-avem mai falnic: osteneală'i și durere!
11. Astfel trece viața noastră lute și ne sboară duhul
Ca o pasăre măiastră care-o mistue văzduhul!

12. Viforul mântei Tale, Doamne sfinte, cine-l știe
Și cu teama cuvenită tremură de-a Ta urgie?
13. Socotind a noastre zile, Tu ne'nvață și ne 'ndreapă,
Ca să dobândim, Stăpâne, pururi, inimă 'nțeleaptă;
14. O, întoarce-Te Stăpâne, și de mila-Ți fă-ne parte!
Până când vei mai rămâne, Doamne, de-ai Tăi robi
departe?
15. Satură-ne, Doamne sfinte, de-a Ta milă, dimineața,—
In cântări de veselie să petrecem toată viața!

16. Și de bucurie pline, dărue-ne-atâtea zile, —
Câte ne-ai dat și umile!
De adâncă fericire dă-ne-atâți ani la un loc,
Pe cât ne-ai fost dat în viață, și ani triști, fără noroc!
17. Fă, ca, robi Tăi să cate la Preasfânta Ta ispravă
Și peste-ale lor odrasle, strălucească a Ta slavă!
18. Doamne Dumnezeu nostru bun și darnic, sfânt și
mare,
Dă-ne pururea, din slavă-Ți a Ta binecuvântare;
Mâinilor Tu dă-ne lucru, pune har în munca lor,
Ne-o desăvârșește, Doamne, și de-apururea dă-i spor!

In versuri de VASILE MILITARU

Un cântec vechiu a lui Avram Iancu

Prin Munții Apuseni se mânta, până
mai acum patruzeci de ani, următorul
frumos și duios cântec popular despre
Avram Iancu, Craiul Munților :

*Scoală Iancule din somn
Dacă vrei să te faci Domn :
Și-ți ia sabia 'ntr'o mână
Și o spală de rugină !*

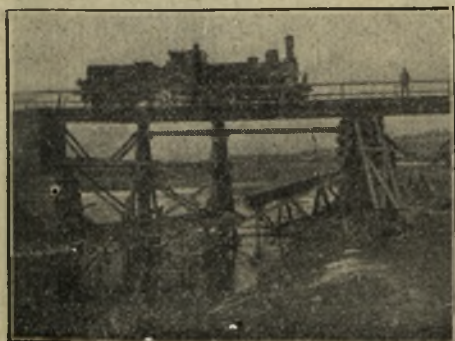
*Iancu sabia își lua
Din teacă el o scotea,
Prin dușmani o învărtea
De rugină o spăla.*

*Kossuth din gură grăia :
Dă-te Iancule 'ndărăt,
Să nu-ți trag un glonț în piept ;
Dă-te Iancule legat,
Să nu-ți trag un glonț în cap.*

*Iancu din grai că grăia :
Nu's muiere învăluită
Să-mi fie de unguni frică,
Cî's voinic și comandant
Cu ungunii să mă bat.*

*Colo'n drumul Clujului
Merga oastea Iancului,
Incărcată de bucate,
Duc la „loagăr“ de mâncare.*

*Iancu din gură grăia :
Dragii mei feciori iubii,
Stați în loc și poposiți,
Și intrați în Cluj cu drag,
Și vă bateți vitejește,
Și vă luptați feciorește !*

Eroului necunoscut

Cu sufletul îngenunchiat pe lespede ce azi ți-e scut,
Salut

Erou Necunoscut !

„Necunoscut“ am zis ? Iertare !...

Cum oare ești necunoscut, când dintre noi cu ori-și-care
Eroule, tu poți fi frate, — poate mai mic, poate mai mare, —
Fiu drag, ca soarele în viață, —
Oricărei mame ce stă față ;
Soț văduvei care suspină, dela războiu, de-atâția ani
Și tată neuitat — icoană — oricăruia dintre orfani ?

O, nu e drept să te numim cum te-am numit : „necunoscut“ ?
Te știi la chip, te știi pe nume.
Ai răs cu noi sau ai gemut.

Cât ți-a fost dat să fii pe lume ;
Ne-ai strâns la piept, într'un sărut,
Ne-ai alintat și ne-ai spus glume,
Iar când s'a ridicat, măreț, al nostru tricolor în zare
Te-ai bucurat și-ai plâns cu noi, visând o Românie Mare !

Cui dară ești necunoscut ? Vräjmașilor ? O, nu, nici lor !
Nici lor, că pieptul tău de stâncă,
Un uragan clocotitor,
Isbitu-s'a de-atâtea ori cu ei și ura lor adâncă !

Ei te-au văzut cum știi să lupți la Jiu, pe Olt, la Mărășești.
Cămașa doar având-o scut !
Știi toți dușmanii, cine ești !
Cum dară poți să te numești
Necunoscut ?

Iertare, că ți-am zis așa și slavă ție 'n veci de veci !
Iar azi, — când poate'n clipa asta înfiorat ești și te-aplec
Din culmile eternității, cu văzul, lumea s'o petreci,
Să știi că, deși peste piatra ce-acoperă al tău cavou
Nu-i nici un chip și nici un nume,
Ești cel mai cunoscut Erou
Din câți Eroii au fost pe lume !

Vasile Militaru

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jurist

REGINA MARIA LA BALCIC IN ANUL 1930

